

DOLNOŚLĄSKI WOJEWÓDZKI KONSERWATOR ZABYTKÓW

50-243 Wrocław, ul. Władysława Łokietka 11
☎ 71 343 65 01, 71 344 38 92, 71 395 80 10

dwkz@dwkz.pl
ePuap - /dwkz/skrytka
<http://wosoz.ibip.wroc.pl/public/>

WRiD.5140.57.2022.KM
polecony

Wrocław, dnia 13.10.2022 r.

Na podstawie art. 13 § 1 ustawy z dnia 11.07.2014 r. o petycjach (Dz. U. 2018, poz. 870 t.j.), w związku z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2022, poz. 840 t.j.) zawiadamiam o sposobie załatwienia Pana petycji z dnia 08.08.2022 r.

W odpowiedzi na petycję z dnia 08.08.2022 r. (wpływ przekazania pisma przez Delegaturę w Legnicy WUOZ we Wrocławiu 02.09.2022 r.) w sprawie objęcia ochroną konserwatorską Osiedla Neuland projektu Hugo Leipzigera, obejmującego ulice Bielańską Staszica i Rzeczypospolitej w Legnicy, proszę przyjąć następujące informacje dotyczące sprawy.

Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków przeanalizował zasadność petycji pod kątem zachowanych wartości historycznych, artystycznych i naukowych przedmiotowego obszaru, a także drugiej, nie mniej istotnej przesłanki, a mianowicie interesu społecznego. Zdaniem organu nie występują przesłanki uzasadniające objęcie przedmiotowego obszaru wyższą formą ochrony konserwatorskiej, jaką jest wpis do rejestru zabytków.

Osiedle Neuland zostało zaprojektowane przez architekta Hugo Leipzigera na ówczesnych wschodnich obrzeżach miasta. Powstało w latach 20. XX stulecia w związku z zaspokajaniem głodu mieszkaniowego, na którego remedium miało być wznoszenie osiedli socjalnych, spełniających kryteria nowoczesnego budownictwa mieszkalnego. Powstające budynki jako pierwsze w Legnicy miały posiadać nowoczesną, modernistyczną formę. Leipziger zaprojektował osiedle wzdłuż obecnej alei Rzeczypospolitej na odcinku od skrzyżowania z ulicą Świerkową do ulicy Bielańskiej oraz wzdłuż wschodnich odcinków ulic Staszica i Bielańskiej, dopełniających linię zabudowy. Rozmieszczenie budynków dostosowano do nieregularnej formy ulicy (aleja Rzeczypospolitej), o nieco falistym przebiegu.

Projekt Osiedla oparto na zasadach symetrii i prostych podziałach architektonicznych, skontrastowanych z nieoczywistym użyciem uskokowych linii zabudowy, obłych form oraz dominant wysokościowych. Zabudowa wzdłuż obecnej alei Rzeczypospolitej, została wzniesiona na wysokość trzech kondygnacji, budynki nakryto stropodachami, trzyosiowe elewacje otynkowano i nadano im jednolity kolor. Partie cokółowe budynków oblicowano czerwoną cegłą, oś centralną każdej z elewacji podkreślono rzędami luksferów, doświetlających wnętrza klatek schodowych. W północnej części założenia zabudowę mieszkalną wprowadzono we wschodni odcinek ulicy Staszica. W narożach zwartej zabudowy przy skrzyżowaniu ulic Staszica z aleją Rzeczypospolitej, po obu stronach ulicy Staszica, architekt wkomponował parterowe pawilony handlowe, założone na rzucie wycinka okręgu. Pawilony nakryto stropodachami, wnętrza doświetlono

rzędem luksferów, umieszczonych w zwieńczeniach elewacji. W centralnym punkcie założenia, pomiędzy ulicami Staszica i Bielańską, zwartą zabudowę przerwano wprowadzeniem niewielkiego skweru; linia zabudowy została cofnięta. Naroża skrajnie usytuowanych budynków wyoblono, dodano balkony z pełnymi, półlucnie zamkniętymi balustradami, powtarzającymi krzywiznę elewacji. Po obu stronach utworzonego skweru, w tylnej linii zabudowy dostawiono czterokondygnacyjne bloki oblicowane w całości czerwoną cegłą. Kompozycję od zachodu zamknięto dwukondygnacyjnym budynkiem założonym na rzucie prostokąta, nakrytym płaskim dachem. Południową granicę osiedla wyznaczała obecna ulica Bielańska; we wschodnim odcinku zabudowę utworzyły trzykondygnacyjne bloki w zabudowie szeregowej, natomiast w jej skrajnej części, przy zbiegu z obecną ulicą Kwiatkowskiego, poprowadzonej równoległe do alei Rzeczypospolitej, linia zabudowy została cofnięta, budynki usytuowano uskokowo (skrajne podwyższono o dodatkową kondygnację), z punktami styczności w narożach budynków. Zamknięcie kompozycji stanowiła zabudowa usytuowana po przeciwnej stronie ulicy Kwiatkowskiego, rozmieszczona jako jej odbicie lustrzane.

Obecnie cechy charakterystyczne wyróżniające zabudowę osiedla zostały zatarte. Budynki zostały docieplone, wymieniono stolarkę okienną, luksfery zastąpiono formami współczesnymi lub zamurowano i wstawiono klasyczną stolarkę. Pierwotnie jednolita kolorystyka została zmieniona, elewacje poddano termomodernizacji i wprowadzono zróżnicowaną paletę kolorystyczną.

Zdaniem organu nie występują przesłanki uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie wpisania do rejestru zabytków dawnego Osiedla Neuland w Legnicy. Budynki w kontekście indywidualnej ochrony nie kwalifikują się do wpisu do rejestru, gdyż utraciły w znacznej mierze walory zabytkowe. Poza pierwotnie wytyczonym układem, obiekt ten został pozbawiony wartości zabytkowych, w szczególności waloru autentyczności materiałowej. Należy pamiętać, że wpis do rejestru zabytków nie jest jedyną możliwą formą ochrony konserwatorskiej. Kwartał modernistycznej zabudowy mieszkaniowej ograniczony ulicami: Bielańską, zach. granicą dz. zabudowy ul. E. Kwiatkowskiego, S. Staszica, zach. granicą dz. zab. garażowej przy al. Rzeczypospolitej nr 71-85a, al. Rzeczypospolitej figuruje w gminnej ewidencji zabytków miasta Legnicy jako strefa ochrony konserwatorskiej B oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Legnicy – Osiedla Bielany II obejmujący teren pomiędzy ulicami al. Rzeczypospolitej, Bielańską a Wałami Bielańskimi (uchwała Rady Miejskiej Legnicy nr XXXIII/293/08 z dnia 29.12.2008 r. opublikowana w Dz. U. woj. dolnośląskiego nr 22, poz. 563 z dnia 13.02.2009 r.). Dodatkowo w gminnej ewidencji zabytków figuruje poszczególne budynki mieszkalne i pawilony handlowe znajdujące się na terenie Osiedla. Ochroną objęte zostały obiekty położone w następujących lokalizacjach: ul. Staszica 1, 2, 3 4, 6; ul. Bielańska 1-7, 9, 11, 13, 15, 117, 18; al. Rzeczypospolitej 75-85, 85a, 87-97, 87a, 99-105, 107-117. Obecnie ustanowione formy ochrony są wystarczające do zapewnienia trwałości zabytków, zgodnie z założeniami służb konserwatorskich.

Przedmiotowy obiekt jest zabytkiem w rozumieniu ustawy o o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zgodnie z art. 3 wyżej cytowanej ustawy, zabytkiem *jest nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.*

Dodatkowo należy zauważyć, że z przepisów ww. ustawy o ochronie zabytków nie da się wywieść obowiązku wpisania do rejestru wszystkich obiektów, spełniających legalną definicję zabytku. Ustawodawca przyjął, że wszystkie zabytki zasługują na zachowanie, ale tylko niektóre z nich zostają objęte wzmożonym reżimem ochrony poprzez wpis do rejestru zabytków. Do rejestru wpisuje się zabytki o znaczeniu ponadregionalnym, o znacznych wartościach historycznych, naukowych i artystycznych, które wyróżniają się

na tle sąsiadującej zabudowy wzniesionej w podobnym czasie lub analogicznej technice. W złożonej petycji poza żądaniem wszczęcia postępowania w sprawie wskazano, że usunięte luksfery, pastelowe wielokolorowe elewacje i plany dotyczące przebudowy ulicy Rzeczypospolitej wymuszają objęciem ochroną tego obszaru i obiektów przed dalszą dewastacją. Poprzez usunięcie luksferów oraz poddanie budynków termomodernizacji obiekty utraciły bezpowrotnie walory zabytkowe, o czym powyżej wspomniano. Wskazano również istniejące formy ochrony dla przedmiotowego założenia, co oznacza że jakiegokolwiek plany przebudowy na tym obszarze będą musiały być opiniowane przez organ konserwatorski. Należy podkreślić, że ochrona konserwatorska obiektów, które w niewielkim stopniu zachowały wartości zabytkowe, stałaby w sprzeczności z interesem społecznym.

Biorąc powyższe pod uwagę Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków postanowił nie podejmować działań zmierzających do objęcia ochroną przez wpis do rejestru zabytków Osiedla Neuland w Legnicy, obejmującego ulice Bielańską, Staszica i Aleję Rzeczypospolitej.

Dolnośląski Wojewódzki
Konserwator Zabytków

Daniel Gibski

Otrzymuje:

1. adresat
a/a Delegatura w Legnicy WUOZ we Wrocławiu (korespondencja wewnętrzna)
a/a WRiD KM

Klauzula Informacyjna o przetwarzaniu danych osobowych

Zgodnie z art. 13 ust. 1 i 2 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. (dalej RODO) informujemy, że:

1. Administratorem danych osobowych jest Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków z siedzibą we Wrocławiu (50-243) przy ul. Łokietka 11, z którym można nawiązać kontakt:
 - A. osobiście, poprzez umówienie wizyty;
 - B. telefonicznie pod nr 71 343 65 01
 - C. mailowo: dwkz@dwkz.pl
 - D. korespondencyjnie : Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków, ul. Łokietka 11, 50-243 Wrocław.
1. W sprawach związanych z danymi osobowymi można kontaktować się z inspektorem ochrony danych w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków we Wrocławiu:
Inspektor: Mateusz Adamczyk
Adres e-mail: iod@dwkz.pl
lub w siedzibie urzędu: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu, ul. Łokietka 11, 50-243 Wrocław.
2. Administrator gromadzi dane osobowe w celu realizacji zadań wynikających z obowiązującego prawa, w szczególności ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami na podstawie art. 6 ust. 1 lit e RODO w celu przeprowadzenia postępowania administracyjnego. W związku z powyższym dane gromadzone dane osobowe mogą być przekazywane:
 - A. podmiotom upoważnionym na podstawie obowiązujących przepisów prawa (np. Sądy, prokuratura, jednostki policji etc.);
 - B. podmioty, które przetwarzają dane na podstawie zawartej przez Administratora umowy o przetwarzanie danych osobowych (np. kancelarie adwokackie reprezentujące Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, firmy informatyczne sprawujące nadzór nad siecią informatyczną, w której zapisane są gromadzone dane etc.)
3. Podanie danych osobowych jest dobrowolne, jednakże niepodanie danych niezbędnych do przeprowadzenia postępowania administracyjnego, m. in. takich jak imię, nazwisko, adres do korespondencji, w szczególnych sytuacjach nr PESEL może spowodować odmowę wszczęcia postępowania, wskutek braku możliwości ustalenia i identyfikacji strony postępowania administracyjnego w rozumieniu art. 28 kodeksu postępowania administracyjnego. Powyższe nie dotyczy jeżeli przepis obowiązującego prawa nakłada na stronę obowiązek wskazania określonych w danym przepisie prawnym danych identyfikujących tą osobę.
4. Zebrane dane nie będą przekazywane do Państw trzecich.
5. Dane osobowe będą przetwarzane przez okres niezbędny do realizacji wskazanego w pkt 3 celu przetwarzania, w tym również obowiązku archiwizacyjnego wynikającego z odrębnych ustaw i innych przepisów prawa.
6. Każdy, kogo dane osobowe są przetwarzane przez Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, ma prawo do:
 - A. dostępu do treści zgromadzonych danych;
 - B. sprostowania danych;
 - D. ograniczenia przetwarzania danych;
 - E. przenoszenia danych;
 - F. wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych.
7. Zgromadzone dane osobowe dane nie będą poddawane zautomatyzowanemu podejmowaniu decyzji, w tym również profilowaniu.
8. Każdy, kto uważa, że jego dane są przetwarzane w sposób nieprawidłowy ma prawo złożenia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych - [ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa, tel. 606-950-000](mailto:ul.Stawki2,00-193)